

30.VII.1948. Sabinet Ministra

260

RM 181

Ministerstwo Odbudowy

~~BIURO LOTERIA~~

Sygn. Nr.

31:333.32 "1918/1939" W

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE IŁOŚCI I RODZAJÓW
WZNO SZONYCH DOMÓW W POLSCE W OKRESIE POWOJENNYM

Dangel Jan

DANE STATYSTYCZNE DOTYCZĄCE IŁOSCI I RODZAJÓW
WZNOSZONYCH DOMÓW W POLSCE W OKRESIE POWOJENNYM

Okres powojenny należy podzielić na trzy zasadnicze etapy:

- 1/ od pierwszego dnia uzyskania niepodległości do 31 marca 1946r.
/do momentu wprowadzenia w życie I Planu Inwestycyjnego/,
- 2/ okres I Planu Inwestycyjnego /trzykwartalnego, trwającego od 1.IV. do 31.XII.1946r./,
- 3/ okres Drugiego Planu Inwestycyjnego na 1947r.

W obecnej chwili chociaż jesteśmy w okresie planu inwestycyjnego na 1948r. jednak w dalszym ciągu trwa dodatkowy okres realizacji kredytów planu z 1947r., który został przedłużony do końca maja 1948r.

W okresie powojennym została przeprowadzona próba spisania budownictwa mieszkaniowego na terenie całej Polski. Próba ta przeprowadzona była przez Główny Urząd Statystyczny przy pomocy pierwszego powojennego spisu ludności w lutym 1946r.

Z drugiej strony została przeprowadzona próba szacunku izb mieszkalnych w miastach 1946r., którą przeprowadził Instytut Gospodarstwa Narodowego /patrz artykuł "Sytuacja mieszkaniowa w Polsce odrodzonej" K.Kwiecień "Prace Instytutu Gospodarstwa Narodowego" Nr 3/.

Sposób przeprowadzenia szacunku izb mieszkalnych w Polsce został pokrótce podany w notatce pt. "Sposoby statystyczne lub inne, mające na celu ustalenie i ocenę danych o budownictwie naziemnym w Polsce".

Dane dotyczące ilości izb w miastach opracowane przez Główny Urząd Statystyczny i przez Instytut Gospodarstwa Narodowego wyglądały następująco:

	wg danych GUS	wg szacunku IGN
Ziemie Dawne	3.125.000	2.658.200
Ziemie Odzyskane	1.315.400	1.704.000
	-----	-----
Polska ogółem	4.440.400	4.362.200

Na podstawie powyższych danych Instytut Gospodarstwa Narodowego wyliczył liczbę izb na głowę ludności miejskiej w 1946r.

Ziemie Dawne	0,57
Ziemie Odzyskane	0,77
Polska ogółem	0,63

Inne dane dotyczące całokształtu budownictwa w Polsce dla okresu powojennego nie zostały dotychczas opracowane. Należy przypuszczać, że dopiero spis powszechny z 1950r. ustali całokształt budownictwa w kraju.

Obecnie są przeprowadzane rejestracje ruchu budowlanego przez zainteresowane resorty.

Pokrótce podamy dotychczas uzyskane cyfry, dotyczące obecnego ruchu budowlanego.

Z pierwszego okresu t.zn. od pierwszego dnia niepodległości do momentu rozpoczęcia pierwszego planu inwestycyjnego, istnieją jedynie prowizoryczne dane, opracowane przez aparat Ministerstwa Odbudowy.

Okres ten był, można powiedzieć, okresem przygotowawczym do odbudowy planowej. Prowadzono w dużym stopniu roboty rozbiórkowe, porządkowe i zabezpieczeniowe, przeprowadzano remonty najbardziej pałace.

W okresie tym t.zn. 1945 r. i w pierwszym kwartale 1946 r. sumy kredytów zainwestowanych przez Ministerstwo Odbudowy wyniosły:

Warszawa	3.088.792,4 tys.zł.
inne miasta	927.461,1 " "
razem	<u>4.016.253,5 tys.zł.</u>

/wartość w złotych bieżących/

Sumy powyższe wydatkowano:

	w Warszawie	w innych miastach
na prace przygotowawcze	708.104,7 tys.zł	156.158,2 tys.zł
na zakłady użyteczn.publ.	826.122,0 " "	208.210,9 " "
na odbudowę budynków	<u>1.554.565,7 " "</u>	<u>563.092,0 " "</u>
razem	3.088.792,4 tys.zł	927.461,1 tys.zł

W tym samym okresie czasu na odbudowę wsi wydatkowano:

na odbudowę budynków obsługujących potrzeby zbiorowe	89.209,3 tys.zł
na budownictwo barakowe	86.900,0 "
na odbudowę zagród chłopskich	324.114,0 "
na zabezpieczenia	18.000,0 "
na szkolenie, sprzęt budowl., studia i in.	<u>174.000,0 "</u>
razem	<u><u>692.223,3 tys.zł</u></u>

W kategorii prac przygotowawczych do odbudowy według sprawozdań rzeczowych zostało wykonane:

	w Warszawie	w innych miastach	ogółem
rozebrano obiektów nie nadających się do odbudowy	334	3.224	3.558
wywieziono gruzu w tys.m ³	387,8	2.909,6	3.297,4
oczyszczono z gruzu ulic miejskich w km	137,7	917,9	1.055,6
zabezpieczono różnych budowli	68	3.712	3.780

Odbudowano i uruchomiono zakładów użyteczności publicznej:

	w Warszawie	w innych miastach	ogółem
uruchomiono uszkodzonych zakładów użyteczności publicznej	7	347	354
uruchomiono uszkodzonych urządzeń użyteczności publicznej	10	235	245
nawodniono zniszczonej lub uszkodzonej sieci wodociągowej w km	409,5	2.104,8	2.514,3
Oddano do użytku zniszczonej lub uszkodzonej sieci kanalizacyjnej w km	357,0	1.008,5	1.365,5
oddano do użytku zniszczonej lub uszkodzonej sieci elektr. w km	650,8	2.220,5	2.871,3
oddano do użytku zniszczonej lub uszkodzonej sieci gazowej w km	136,9	556,1	693,0
oddano do użytku torów tramwajowych w km	174,2	140,6	314,8

Powyższe dane chociaż nie dotyczą bezpośrednio budownictwa naziemnego, jednak wykazują nasilenie prac związanych z odbudową miast zniszczonych przez działalność wojenną.

Dla okresu badanego zostały opracowane dane dotyczące odbudowy budynków, uszkodzonych do 30% i ponad 30% ich liczba i kubatura osobno dla miasta Warszawy, osobno dla miast innych. Podajemy poniżej dane dotyczące odbudowy i naprawy budynków w miastach dla terenu całej Polski w okresie 1945 r. i I kwart. 1946 r.

	budynki uszkodzone do 30%		budynki uszkodzone ponad 30%	
	ilość	kubatura	ilość	kubatura
ogółem oddano do użytku w wyniku odbudowy i naprawy	1.545	6.350,0	302	1.552,9

/kubatura w tys.m³/

w tym m.in.				
budynków szkolnych	72	565,4	20	154,0
budynków szpitalnych	67	443,0	19	132,0
budynków mieszkaln.	936	3.446,5	117	557,1
budynków biurowych	269	1.332,9	78	445,0

W okresie tym wystawiono baraków lub innych prowizorycznych budynków mieszkalnych:

w Warszawie	421
w innych miastach	<u>40</u>
razem	461

Analogicznie przeprowadzono obliczenia przy odbudowie budynków na wsi.

Wyniki odbudowy lub naprawy budynków na wsi i innych prac prowadzonych na wsi z kredytów odbudowy, wyglądały następująco:

	ogółem	budynki uszkodzone do 50%	budynki uszkodz. od 51% - 100%
--	--------	---------------------------	--------------------------------

odbudowano lub naprawiono budynków obsługujących potrzeby zbiorowe	2.960	2.858	102
w tym m.in. szkół	2.038	1.962	76
budynków gmin. lub in. publ.	576	554	22
wystawiono baraków lub in. bud. prowizor. w m ²	56.100		
w tym mieszkaln.	45.364		
szkolnych	4.796		
innych	5.940		
udzielono pomocy na odbudowę zagród chłopskich w formie pożyczek lub subwencji materiałowych i got.	26.942		
Zabezpieczono:			
różnych budowli	704		
zagród chłopskich	1.298		

Odbudowa w pierwszym okresie, z któregośmy podali powyższe dane objęła głównie budynki nieznacznie uszkodzone, w wielu wypadkach ograniczała się do zwykłych remontów. Spowodowało to stosunkowo niski koszt wykonanych prac.

Na terenie miast główny wysiłek skierowano w odbudowę budynków, obsługujących potrzeby zbiorowe, zaniedbując przez to budownictwo mieszkaniowe.

Przechodzimy następnie do podania danych dotyczących okresu I Planu Inwestycyjnego.

W okresie I Planu Inwestycyjnego /1.IV.-31.XII.1946r./ sumy kredytów zainwestowanych przez Ministerstwo Odbudowy wyniosły:

Warszawa	2.427.995,2 tys.zł
inne miasta	1.611.116,7 " "
razem	<u>-4.039.111,9 tys.zł /wartość w zł bieżących/</u>

Sumy powyższe wydatkowano:

	w Warszawie	w innych miastach
na prace przygotowawcze	384.396,3 tys.zł	135.971,5 tys.zł
na zakłady użyteczn.publ.	437.800,0 " "	502.697,4 " "
na odbudowę budynków	1.605.798,9 " "	1.172.447,8 " "
	<u>2.427.995,2 tys.zł</u>	<u>1.811.116,7 tys.zł</u>

W okresie I Planu Inwestycyjnego na odbudowę wsi wydatkowano:

na odbudowę budynków obsługujących potrzeby zbiorowe	65.500,0 tys.zł
na budownictwo barakowe	107.000,0 " "
na odbudowę zagród chłopskich	1.292.143,0 " "
na zabezpieczenia	15.900,0 " "
na szkolenie, sprzęt budowl., studia i in.	227.318,2 " "
razem	<u>1.707.661,2 tys.zł</u>

W kategorii prac przygotowawczych do odbudowy według sprawozdań rzeczowych zostało wykonane:

	w Warszawie	w innych miastach	ogółem
rozebrano obiektów nie nadających się do odbudowy	462	2.345	2.807
wywieziono gruzu w tys.m ³	120,8	1.275,5	1.396,3
oczyszczono z gruzu ulic miejskich w km	88,6	895,0	983,6
zabezpieczono różnych budowli	46	2.375	2.421

Odbudowano i uruchomiono zakładów użyteczności publicznej:

	w Warszawie	w innych miastach	ogółem
--	-------------	-------------------	--------

	w Warszawie	w innych miastach	ogółem
uruchomiono uszkodzonych zakładów użyteczności publicznej	-	142	142
uruchomiono uszkodzonych urzędzeń użyteczności publicznej	5	101	106
nawodniono zniszczonej lub uszkodzonej sieci wodociągowej w km	121,8	1.362,5	1.484,3
oddano do użytku zniszczonej lub uszkodzonej sieci kanalizacyjnej w km	-	1.300,0	1.300,0
oddano do użytku zniszczonej lub uszkodzonej sieci elektr. w km	189,4	450,5	639,9
oddano do użytku zniszczonej lub uszkodzonej sieci gazowej w km	127,7	184,0	311,7
oddano do użytku torów tramwajowych w km	151,9	36,5	188,4

Porównując powyższe dane dotyczące odbudowy i uruchomienia zakładów użyteczności publicznej w okresie I Planu Inwestycyjnego z danymi z okresu poprzedniego, stwierdzamy, że roboty tej kategorii zmniejszyły się w dużym stopniu w stosunku do okresu pierwszego przygotowawczego. Spadek w tej kategorii robót charakterystyczny jest w danych dotyczących Warszawy.

Odbudowano lub naprawiono budynków w miastach w okresie I Planu Inwestycyjnego w ramach kredytów Ministerstwa Odbudowy:

	budynki uszkodzone do 30%		budynki uszkodzone powyżej 30%	
	ilość	kubatura	ilość	kubatura
ogółem oddano do użytku w wyniku odbudowy i naprawy	8.519	17.692,8	552	1.793,1
w tym m.in.				
budynków szkolnych	1.194	3.317,0	103	345,4
budynków szpitalnych	339	1.458,9	23	128,7
budynków mieszkaln.	4.285	5.556,4	215	484,7
budynków biurowych	1.066	3.339,1	67	361,5

W okresie I Planu Inwestycyjnego wystawiono baraków lub innych budynków prowizorycznych mieszkalnych:

w Warszawie	40
w innych miastach	<u>478</u>
razem	518

Akcja odbudowy wsi w okresie I Planu Inwestycyjnego przedstawiała się następująco:

	ogółem	budynki uszkodzone do 50%	budynki uszkodzone od 51% - 100%
odbudowano lub naprawiono bu- dynków obsługują- cych potrzeby zbiorowe	4.404	4.085	318
w tym m.in.szkół	1.925	1.700	225
budynków gmin. lub in.publiczn.	620	572	48
wystawiono bara- ków lub in.bud. prowizor.w m ²	204.706		
w tym mieszkal.	145.583		
szkolnych	49.904		
innych	9.219		
udzielono pomocy na odbudowę zagród chłop- skich w formie poży- czek lub subwencji ma- teriałowych i gotów.	81.453		
zabezpieczono: różnych budowli	595		
zagród chłopskich	2.003		

W okresie I Planu Odbudowy rozpoczęła się planowa odbudowa wsi.

Na podstawie uchwały Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dn.25 stycznia 1946 r. Ministerstwo Odbudowy podjęło akcję odbudowy wsi. Największy nacisk położono na odbudowę t.zw.pasa zniszczeń ciągnącego się wzdłuż środkowego biegu Wisły.

W ramach tej akcji zorganizowano pomoc dla 50 tys.gospodarstw zniszczonych, zakwalifikowanych do odbudowy przez Powiatowe Komisje Odbudowy.

Odbudowa miała się ograniczyć w gospodarstwach całkowicie zniszczonych do postawienia 1 budynku na gospodarstwie.

Ustalono następujący podział ogólnego kontyngentu gospodarstw przewidzianych do odbudowy przy pomocy państwa:

woj. Warszawskie	12,5	tys. gospodarstw
" Kieleckie	12,5	" "
" Krakowskie	3,0	" "
" Rzeszowskie	7,0	" "
" Lubelskie	3,0	" "
" Białostockie	7,0	" "
" Łódzkie	3,0	" "
" Pomorskie	2,0	" "
ogółem	50,0	tys. gospodarstw

Stworzono cztery rodzaje kredytów jakie przyznawano gospodarstwom kwalifikowanym do odbudowy:

- 1/ Państwowy kredyt drzewny - realizowany przez nadleśnictwa w formie drewna budulcowego;
2. Państwowy kredyt materiałowy - realizowany przez placówki rozdzielcze. Objęte tym kredytem są następujące materiały: kamień, cegła, dachówka, gąsiory, pustaki, cement, wapno, papa izolacyjna, lepik smołowy, gwoździe, okucia, armatury kuchenne, szkło.
3. Bankowy kredyt materiałowy, do którego należą te materiały, które są produkowane przez miejscowe wytwórnie korzystające z kredytów w Państwowym Banku Rolnym.
4. Bankowy kredyt gotówkowy.

Zezwolenia na otrzymanie danej formy pożyczki wydawane były przez Państwowego Komisarza Odbudowy Wsi. Oprocentowanie pożyczek wynosiło 2 % rocznie.

W okresie I Planu Inwestycyjnego jak wynika z wyżej podanych cyfr rozpoczęto planową odbudowę kraju, robiąc główny nacisk na odbudowę budownictwa administracyjnego i mieszkaniowego.

Dane Ministerstwa Odbudowy nie obejmują całokształtu budownictwa w kraju. Ograniczają się jedynie do budownictwa administracyjnego, użyteczności publicznej i tej części mieszkaniowej, która była finansowana z kredytów państwowych lub bankowych.

Z okresu I Planu Inwestycyjnego z uwzględnieniem pierwszego kwartału 1946 r. posiadamy dane opracowane przez Instytut Gospodarstwa Narodowego dotyczące sum wydatkowanych w okresie całego roku na wszystkie kategorie budownictwa naziemnego.

Wartość budownictwa naziemnego poza budownictwem przemysłowym w 1946 r. przedstawiała się następująco /w zł z 1946 r./:
budownictwo administracyjne mieszkaniowe
finansowane przez banki

3.768,1 mil. zł

z przeniesienia	3.768,1 mil.zł
budynki poczt i telegrafów	173,4 "
budynki kolei	1.188,2 "
inne budynki administracyjne i mieszkan.	1.688,4 "
budownictwo ośrodków rolnych	30,2 "
budownictwo osad leśnych	60,5 "
budownictwo lotnisk cywilnych	229,0 "
budynki bankowe, administr. i mieszkalne	546,9 "
budownictwo ubezpieczeń wzajemnych	117,1 "
Budownictwo ubezpieczeń społecznych	298,6 "
budownictwo Rady Państwa	114,0 "
budownictwo portowe	711,0 "
budowa kin	30,0 "
budownictwo sektora spółdzielczego	110,0 "
budownictwo mieszk.nie kredyt.przez banki	12.110,2 "
ogółem	<u>21.175,6 milj.zł</u>

Budownictwo przemysłowe w 1946 r. zostało oszacowane na 1.880,0 milj.zł.

Budownictwo wiejskie na 5.062,5 milj.zł.

Po przeprowadzeniu podziału powyższych sum na poszczególne zasadnicze kategorie budownictwa wartość szacunkowa budownictwa w 1946 r. opracowana przez IGN przedstawiała się następująco:

budownictwo mieszkaniowe i niewydzielone	15.018,5 milj.zł
budownictwo administracji publicznej	3.875,5 "
budynki komunikacyjne /kolei, portów, lotnisk itp./	2.108,2 "
budynki poczt i telegrafów	173,4 "
budownictwo przemysłowe	1.880,0 "
budownictwo wiejskie	5.062,5 "
ogółem	<u>28.118,1 milj.zł</u>

Dane Instytutu Gospodarstwa Narodowego dotyczą jedynie sum wydatkowanych na budownictwo, jednak ustalenie ilości wybudowanych budynków na podstawie materiału Instytutu Gospodarstwa Narodowego nie jest możliwe.

Na podstawie wyżej wymienionych materiałów ustalono rozmiar budownictwa naziemnego w 1946 r. w stosunku do 1938 r.

Inwestycje budowlane w 1946 r. wyniosły 75% stanu z 1938 r.

Przechodzimy następnie do okresu Planu Inwestycyjnego na 1947 r. Jak już poprzednio zaznaczyliśmy okres planu inwestycyjnego

został dotychczas jeszcze nie zamknięty, ze względu na dodatkowy okres realizowania kredytów budowlanych z 1947 r. Podajemy prowizoryczne dane dotyczące budownictwa realizowanego z kredytów Ministerstwa Odbudowy do dnia 31.XII.1947 r. Dane powyższe zostały ustalone na podstawie kwestionariuszy nadesłanych przez wydziały odbudowy na Zjazd Centralny, który się odbył 27.II.1948r.

W 1947 r. wydatkowano:

ogółem	w Warszawie	w innych miastach
<u>10.843.473,0 tys.zł</u>	3.640.592,0 tys.zł	7.202.881,0 tys.zł

W okresie tym wydatkowano na budowę wsi:

4.508.502,0 tys.zł

W okresie Państwowego Planu Inwestycyjnego na 1947 r. do dnia 31.XII.1947 r. wykonano:

	obiekty ukończone		/kubatura w tys.m ³ / obiekty w toku	
	ilość	kubatura	ilość	kubatura
budownictwo mieszk.	803	1.620,2	2.989	2.205,4
budown.szkolne /powszechne i średnie/	510	2.183,3	473	3.059,4
budownictwo szkół wyższych	40	436,8	39	938,9
budown.zdrowia	79	544,8	109	1.163,3
budown.administr. wszystkich resortów	201	1.307,2	188	1.691,7
budown.zabytkowe	111	589,1	193	657,9

Dane dotyczące odbudowy wsi dla 1947 r. przedstawiały się następująco:

	ilość obiektów	
	ukończono	w toku budowy
odbudowa zagród	96.359	23.194
w tym przy pomocy państwa	35.857	14.938
odbudowanych samo- rzutnie/w przybl./	60.502	6.256
inne budownictwo na wsi:		
budownictwo szkolne	1.172	715
budown. zdrowia	89	102
budown.zabytkowe	12	12
budown.różne	20	5

W danych dotyczących okresu 1947 r. rzuca się w oczy duża ilość budownictwa w toku. Związane jest to z niezakończonym okresem Planu Inwestycyjnego za 1947 r.

Dokładnego sprawozdania Planu Inwestycyjnego za 1947 r. nie należy się wcześniej spodziewać, jak w drugiej połowie 1948 r.

W okresie odbudowy specjalny nacisk położono na odbudowę Warszawy. Procentowy udział kredytów przyznanych na odbudowę Warszawy przez Ministerstwo Odbudowy w wydatkach na odbudowę kraju przedstawiał się następująco:

do 31.III.1946 r.	65%
1.IV.1946 do 31.XII.46	38%
1947 r.	28%

Mimo zmniejszenia się procentowego udziału Warszawy w całości kształcie odbudowy kraju jednak następuje stały wzrost kredytów.

Przyjmując 1945 r. za 100 kredyty w 1946 r. wynoszą 137, zaś 1947 - 200. Na przestrzeni 1945 i 1946 r. odbudowano przez państwo oraz z pomocą finansową państwa w Warszawie 1.847 budynków o pełnej kubaturze 7.902,000 m³. W 1947 r. odbudowano przez państwo oraz z pomocą finansową państwa 130 budynków i 6 tys. mieszkań poważnie uszkodzonych o pełnej kubaturze 1.500,000 m³. W roku tym odbudowano przez inne instytucje publiczne i inicjatywę prywatną ok.300 budynków o kubaturze łącznej 1.200.000 m³.

W Państwowym Planie Inwestycyjnym na 1947 r. na odbudowę stolicy przeznaczono ok. 7 miliardów złotych, w tym:

Ministerstwo Odbudowy	3.873,0	milj.zł
Ministerstwo Komunikacji	806,5	"
Ministerstwo Przemysłu	930,5	"
Ministerstwo Poczty i Telegrafów	227,5	"
inne resorty	1.136,9	"

Ponadto przyznano dodatkowych kredytów na 550,0 milj.zł. Inwestycje pięciu największych inwestorów państwowych w 1945 i 1946r. w Warszawie przedstawiały się następująco: /Min.Odbudowy,Przemysłu, Obrony Narodowej, Poczty i Telegrafów, Komunikacji/:

	ilość budynków	kubatura w m ³
ogółem	2.850	11.000,0 tys.m ³
w tym: szkół	170	720,0 "
szpitali	86	570,0 "
bud.mieszk.	1.260	4.950,0 "
bud.biurowych i administracyjnych	484	2.770,0 "

innych budynków 850 2.000,0 tys.m³

W okresie między majem 1945 r., a lutym 1947 r. odbudowano i odremontowano ok.75 tys. izb mieszkalnych, co stanowiło mniej więcej 30% całości.

Warszawa w okresie przedwojennym liczyła ok. 1.265,0 tys. ludności, w 1945 r. - 378,0 tys. ludności, w 1947 r. - ludność wzrosła do 536,0 tys. W procentach ludności przedwojennej ilość mieszkańców stolicy przedstawiała się następująco:

maj 1945 r.	30%
luty 1946 r.	38%
luty 1947 r.	42%

Ilość izb zajętych na cele mieszkalne wynosiła analogicznie:

maj 1945 r.	28%	istniejących	przed	wojną
luty 1946 r.	35%	"	"	"
luty 1947 r.	41%	"	"	"

Z powyższych danych wynika jaką wagę stanowi odbudowa Warszawy w całokształcie odbudowy państwa.

Na podstawie danych zebranych przez Główny Urząd Statystyczny z poszczególnych Zarządów Miejskich zostały zestawione cyfry dotyczące ruchu budowlanego w miastach powyżej 20 tys. mieszkańców. Dane zostały dotychczas opublikowane dla 1946 r. Są one jednak niekompletne, nie uwzględniono w nich całego woj. Olsztyńskiego i wielu innych miast leżących w innych pozostałych województwach. Luki powstały z braku odpowiednio zorganizowanej sprawozdawczości. Rzucają one jednak pewne światło na rozmiar ruchu budowlanego w kraju w okresie powojennym.

Dane te przedstawiają się następująco:

	ilość odbudowanych budyn.	kubatura w m ³	ilość izb mieszkaln.	ilość izb niemieszkaln.
Ogółem	3.297	3.915.773	20.259	8.215
nowe budynki	1.400	964.591	3.942	2.809
odbudowa	1.588	2.696.101	15.441	4.768
przebudowa, nadbudowa, dobudowa	309	255.081	912	638

Dane zebrane w powyższej notatce nie ustalają dokładnie całokształtu ruchu budowlanego w okresie powojennym w Polsce, jednak określają w przybliżeniu jego rozmiar oraz wykazują wysiłek państwa skierowany na odbudowę.

Dangel Jan